

Tekst

U prethodnoj jedinici smo razmatrali kreiranje jedne jednostavne stranice i sa njom tri osnovna taga u HTML jeziku (*html*, *head* i *body*). U ovoj jedinici ćemo se detaljno upoznati sa najčešće korišćenim tagovima HTML jezika.

Naslovi (headings)

Naslove smo već sreli u prethodnim lekcijama. Pored toga što označavaju delove teksta, naslovi služe kako bismo pravilno strukturirali dokument.

Primer naslova u HTML jeziku:

```
<h1>Lorem ipsum dolor sit amet</h1>  
<h2>Lorem ipsum dolor sit amet</h2>  
<h3>Lorem ipsum dolor sit amet</h3>  
<h4>Lorem ipsum dolor sit amet</h4>  
<h5>Lorem ipsum dolor sit amet</h5>  
<h6>Lorem ipsum dolor sit amet</h6>
```

...i prikaz u browseru:

Lorem ipsum dolor sit amet

Lorem ipsum dolor sit amet

Lorem ipsum dolor sit amet

Lorem ipsum dolor sit amet

Lorem ipsum dolor sit amet

Lorem ipsum dolor sit amet

slika 4.1 – heading tagovi prikazani u browseru (od h1 do h6)

Važno je zapamtiti više detalja kada je reč o naslovima.

- U naslovima se postavlja samo kratak, čist tekst naslova. Ne možemo postavljati čitave tekstove, slike i tako dalje. Iako ovo pravilo deluje logično, često se pojavljuju ovakve greške.
- Mora se poštovati pravilna hijerarhija naslova. h1 se koristi za glavne naslove. h2 za podnaslove. Ukoliko postoji potreba za daljim grananjem teksta (posle h2), koristimo h3 podnaslove, i tako dalje. Ne možemo postaviti h4 podnaslov odmah posle h1, na primer, ili h1 posle h2.
- Naslovi se **ne** koriste radi povećavanja veličine teksta i/ili postavljanja bold formatiranja.

Po osnovnim, default podešavanjima, pošto postavimo određenom tekstu oznaku naslova (heading tag) njemu se automatski povećava font i postaje bold.

Paragrafi (paragraphs)

Paragrafi su ono što često nazivamo običnim tekstom. Kao i kod naslova, paragrafe kreiramo tako što tekst okružimo početnim i završnim p tagom.

Po osnovnim, default vrednostima, svaki paragraf, browser prikazuje na novom redu i postavlja određeni razmak pre i posle svakog paragrafa.

Primer paragrafa u HTML jeziku¹:

```
<p>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.</p>  
<p>Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.</p>
```

...i prikaz u browseru:

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod
tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam,
quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo
consequat.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu
fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in
culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum

slika 4.2 - Primer dva paragrafa u browseru

¹ Tekst koji se uglavnom koristi za primere u ovom kursu je poznati *Lorem Ipsum*. Ukoliko vas interesuje nešto o tome, nevezano za kurs, više informacija možete naći na <http://www.lipsum.com/>

Bold

Bold efekat se, kao što već možete pretpostaviti, postavlja pomoću taga određenog za to. Specifično je to što možemo postaviti jednu od dve varijante, tačnije `<b>` ili `<strong>` tag, i dobiti skoro isti efekat. Kažem *skoro*, jer se razlikuju u jednom bitnom detalju. Da bismo to razumeli, moramo napraviti malu digresiju i prvo pojasniti pojam *semantike*.

Semantika je, uopšteno govoreći, nauka o značenju reči². U kontekstu veb-dizajna i HTML jezika, koji ovde izučavamo, semantika se odnosi na **funkcionalno označavanje elemenata**. Ako govorimo konkretno o `<b>` ili `<strong>` tagovima, prvi će samo postaviti bold varijantu fonta nad označenim karakterima, dok će `<strong>` definisati označen deo kao izdvojen, bitan, naglašen.

Svi moderni pretraživači sadržaj i u jednoj u drugoj varijanti prikazuju na isti način (bold font), ali `<strong>` ukazuje raznim softverskim alatima, drugim sajtovima i sličnim neljudskim čitačima da je taj deo teksta naglašen.

Zbog svega navedenog, bolje je koristiti `<strong>` varijantu jer, osim vizuelne, ima i funkcionalnu upotrebu. Na primer, kada Gugl, odnosno njegov automatizovani servis, indeksira stranice, `<b>` neće označiti promenu u tekstu, odnosno tretiraće ga kao običan tekst, dok će `<strong>` uzeti u obzir kao nešto bitniji deo teksta.

Primer bold (strong) formatiranja u HTML jeziku:

```
<p>Lorem ipsum <strong>dolor sit amet</strong>,consectetur adipisicing elit.</p>
```

...i prikaz u browseru:

Lorem ipsum **dolor sit amet**,consectetur adipisicing elit.

slika 4.3 - Prikaz paragrafa sa strong delom

Na primeru iznad primećujemo da je postavljen paragraf teksta, a da je njegov deo označen (uokviren) novim strong tagom. U prikazu u browseru, taj deo teksta je prikazan bold varijantom fonta. Da smo, kojim slučajem koristili `<b>` varijantu, vizuelno bismo dobili potpuno isti efekat.

Ovde smo pomenuli termin semantike i pojasnili da pomoću nje u veb-dizajnu prenosimo „skriveno” značenje elemenata. Korišćenje semantičkih elemenata nije obavezno, ali može biti korisno, bilo u manjoj ili većoj meri. Konkretno, upotreba `<b>` umesto `<strong>` neće napraviti veliku razliku, ali ne može da škodi.

² Više informacija na <http://sr.wikipedia.org/sr-el/Semantika>

Italic

Kad govorimo o *italic* varijanti pisanja, pojavljuje se slična situacija kao kod gorepomenutog bold formatiranja. Možemo koristiti ili `<i>` ili `<em>` tagove. Analogno tome, prvi će samo postaviti italic varijantu fonta, dok će `<em>` tag postaviti i semantičko značenje. Pomenuti `<em>` tag označava da se tekst unutar njega neznatno razlikuje i ističe od ostatka rečenice. Em je skraćeno od engleske reči *emphasize*, što znači naglasiti.

Primer italic (em) formatiranja u HTML jeziku:

```
<p>Duis aute irure <em>dolor</em> in reprehenderit</p>
```

...i prikaz u browseru:

Duis aute irure *dolor* in reprehenderit

slika 4.4 - Prikaz paragrafa sa italic delom

Kao što smo pojasnili, bold i italic formatiranje se vrlo jednostavno, upotrebom odgovarajućih tagova može postaviti u okviru naših tekstova. Ovo nije jedini način da to učinimo. Upotrebom CSS opisa, kojima ćemo se baviti kasnije u kursu, možemo takođe stilizovati tekst na razne načine, čak i lakše nego putem tagova.

Sup i sub

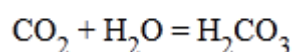
Ponekad se u tekstovima pojavljuje potreba za karakterima koji su iznad, odnosno ispod osnovne linije, pogotovo u formulama. Za takve detalje koristimo `<sup>`, odnosno `<sub>` tagove. Sup je skraćeno od *superscript*, dok je sub skraćeno od *subscript*.

Pogledajmo primer za sup (u prvom redu) i sub (u drugom redu):

```
<p>E = MC<sup>2</sup></p>  
<p>CO<sub>2</sub> + H<sub>2</sub>O = H<sub>2</sub>CO<sub>3</sub></p>
```

...i prikaz u browseru:

$$E = MC^2$$

slika 4.5 - Prikaz sup i sub tagova

Verujem da kôd kod drugog primera deluje pomalo zbunjujuće zbog mnoštva tagova, ali, ako razložite deo po deo, primetićete da je u stvari sve veoma jednostavno. Pogledajte, na primer, isti deo ovako:

```
<p>
    CO<sub>2</sub>
    +
    H<sub>2</sub>O
    =
    H<sub>2</sub>CO<sub>3</sub>
</p>
```

Da li sada deluje malo jednostavnije? Sve je u načinu gledanja na detalje. Naši mozgovi su navikli na „klasične“ (da se tako izrazim) tekstove i povezuju delove teksta u logične celine. Kod HTML jezika je to malo drugačije.

Ovakav, navedeni kôd će dati isti rezultat, jer novi redovi i razmaci uneti u kôd ne igraju značajnu ulogu.

Br

Već smo rekli da se po završetku i s početkom novog paragrafa postavlja novi red. Ali ponekad želimo da usred paragrafa prelomimo red, bez kreiranja novog paragrafa. To možemo učiniti jednostavno, postavljanjem taga za, pretpostavili ste, prelom reda koji se označava sa **
** u HTML varijanti jezika, odnosno **
** u XHTML varijanti.

Zbog specifičnosti ovog elementa (nema svoj sadržaj), ne pišemo početni i krajnji tag, već samo jedan koji je istovremeno i početni i završni. Ovo je jedan od samozatvarajućih tagova, o čemu je već bilo reči ranije u kursu.

Br je skraćenica od engleske reči *break*. Ukoliko ste koristili opciju *shift+enter* u MS Wordu, ili sličnom alatu, onda vam je princip umnogome poznat.

Primer **
** taga u HTML jeziku:

```
<p>Excepteur sint occaecat,<br>cupidatat non proident, sunt in culpa  
qui officia deserunt mollit anim id est laborum</p>
```

...i prikaz u browseru:

Excepteur sint occaecat,
cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum

slika 4.6 - Prikaz prelomljenog paragrafa u browseru

Zašto treba koristiti ovaj tag? Deluje logičnije uvek prelomiti tekst novim paragrafom, ali se može desiti da smo, na primer, postavili određenu CSS stilizaciju nad paragrafom, kao i veći razmak pre/posle. Možda želimo da neki deo teksta sačuvamo zajedno, ali ipak u novom redu.

Upotreba ovog taga nije obavezna. Browser će sam prebaciti nastavak teksta u novi red istog paragrafa ukoliko dođemo do kraja stranice / okružujućeg elementa. Break koristimo samo kada baš želimo prelom na određenom mestu u tekstu.

Hr

Hr je tag koji slično funkcioniše kao prethodno pomenuti br, u smislu da se piše samo jednom kao `<hr>` u HTML varijanti jezika, odnosno `<hr />` u XHTML varijanti, ali ima sasvim drugačiju funkciju. Ovaj tag postavlja horizontalnu liniju u tekstu. Sama oznaka hr je skraćeno od **horizontal rule** (horizontalna linija). U poslednje vreme se sve ređe koristi, ali ponekad može biti korisno.

Primer `<hr>` taga između dva paragrafa u HTML jeziku:

```
<p>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do  
eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad  
minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip  
ex ea commodo consequat.</p>  
<hr>  
<p>Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse  
cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat  
cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim  
id est laborum.</p>
```

...i prikaz u browseru:

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod
tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim
veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea
commodo consequat.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu
fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in
culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum

slika 4.7 - Prikaz `<hr>` taga u browseru između dva paragrafa

Specijalni znaci

Za prikazivanje specijalnih znakova, koriste se odgovarajuće HTML naredbe. One počinju znakom **&**, a završavaju se znakom **;**

Kada postavimo neki od ovih specijalnih znakova, mi u kodu upisujemo jedno, a browser to prikazuje na drugačiji način. Na primer, ukoliko u kodu napišemo:

```
<p>Copyright &copy; LINKgroup</p>
```

dok bi u browseru rezultat bio:

Copyright © LINKgroup

slika 4.8 - Prikaz zamenskog karaktera u tekstu

Zamenski karakteri mogu biti vrlo korisni ponekad. Na sledećoj tabeli možete videti neke najčešće od njih, a više detalja o ovim znacima možete naći na:

http://www.w3schools.com/html/html_entities.asp

HTML naredba	Izgled na HTML strani
 	(blanko tj non breaking space)
&lt;	<
&gt;	>
&amp;	&
&copy;	©
&raquo;	»

Tabela 4.1

Napomena o razmacima (white-space)

Često se dešava da mnogi korisnici navikli na (pogrešan) rad u MS Word ili sličnom alatu koriste višestruke razmake za pozicioniranje teksta. To je pogrešno zbog mnogih detalja u koje nećemo sada zalaziti, ali je važno napomenuti da **u HTML jeziku ne možemo pisati višestruke razmake**. Između dva karaktera se može pojaviti samo jedan običan razmak. Ukoliko, ipak, postavimo više razmaka, korisnik će videti samo jedan. Za pozicioniranje elemenata se koriste drugi načini. Sve višestruke razmake HTML jednostavno ukloni i ostavi samo jedan.

Slična je situacija sa redovima u kodu. Novi redovi ne igraju nikakvu ulogu. Možemo napisati celu stranicu u jednom redu ili pak koristiti na hiljade redova. U prikazu se neće primetiti razlika. Bitno je samo pisati tagove u celosti, tj. ne prelamati između znakova < i >.

Pitanje

Italic tekst je označen u HTML jeziku:

- **Tagovima <em> ili <i>**
- Tagom <em>
- Tagom <i>
- Tagom <italic>

Možemo koristiti ili <em> ili <i> tagove. <i> će samo postaviti italic varijantu fonta, dok će <em> tag postaviti i semantičko značenje. Pomenuti <em> tag označava da se tekst unutar njega neznatno razlikuje i ističe od ostatka rečenice. Em je skraćeno od engleske reči emphasize, što znači naglasiti. I je skraćeno od italic.

Najvažnije iz lekcije

- Naslovi se označavaju H tagovima u nivoima 1-6.
- Paragrafi se označavaju <p> tagovima.
- Bold formatiranje u HTML jeziku možemo postaviti pomoću <strong> ili <b> tagova, mada se <strong> preporučuje.
- Italic formatiranje u HTML jeziku možemo postaviti pomoću <em> ili <i> tagova, mada se <em> preporučuje.
- Višestruki razmaci ili novi redovi ne igraju značajnu ulogu u prikazu.